

DZIENNIK USTAW RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Warszawa, dnia 21 czerwca 1999 r.

Nr 54

TREŚĆ:
Poz.:

ROZPORZĄDZENIE

571 — Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 24 maja 1999 r. w sprawie stażu podyplomowego lekarza, lekarza stomatologa 2965

OBWIESZCZENIE

572 — Ministra Finansów z dnia 19 marca 1999 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o kontroli skarbowej 3011

571

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ZDROWIA I OPIEKI SPOŁECZNEJ

z dnia 24 maja 1999 r.

w sprawie stażu podyplomowego lekarza, lekarza stomatologa.

Na podstawie art. 15 ust. 5 ustawy z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodzie lekarza (Dz. U. z 1997 r. Nr 28, poz. 152 i Nr 88, poz. 554 oraz z 1998 r. Nr 106, poz. 668 i Nr 162, poz. 1115) zarządza się, co następuje:

§ 1. Staż podyplomowy, zwany dalej „stażem”, odbywa lekarz, lekarz stomatolog, który ma ograniczone prawo wykonywania zawodu lekarza lub ograniczone prawo wykonywania zawodu lekarza stomatologa i został wpisany na listę właściwej okręgowej izby lekarskiej.

§ 2. 1. Staż lekarza obejmuje pogłębienie wiedzy teoretycznej oraz praktyczną naukę udzielania świadczeń zdrowotnych w dziedzinach: chorób wewnętrznych, pediatrii w tym neonatologii, chirurgii ogólnej, położnictwa i ginekologii, psychiatrii, intensywnej terapii, medycyny ratunkowej oraz w dziedzinie medycyny rodzinnej w warunkach stacjonarnej, ambulatoryjnej i domowej opieki zdrowotnej.

2. Staż lekarza stomatologa obejmuje pogłębienie wiedzy teoretycznej oraz praktyczną naukę udzielania świadczeń zdrowotnych w dziedzinie stomatologii ogólnej z uwzględnieniem stomatologii zachowawczej, stomatologii dziecięcej, periodontologii, ortodoncji, chirurgii stomatologicznej, protetyki stomatologicznej oraz w dziedzinach intensywnej terapii i medycyny ratunkowej.

3. Staż, w zakresie poszczególnych dziedzin medycyny wymienionych w ust. 1 i 2, lekarz, lekarz stomatolog odbywa w ramach stażu cząstkowych.

4. Staż lekarza obejmuje, w ramach stażu cząstkowego z dziedziny chorób wewnętrznych, również szkolenie w zakresie transfuzjologii klinicznej oraz w zakresie profilaktyki zakażeń HIV, diagnostyki i leczenia choroby AIDS.

5. Staż lekarza stomatologa obejmuje, w ramach stażu cząstkowego z dziedziny stomatologii ogólnej, również szkolenie w zakresie profilaktyki zakażeń HIV, diagnostyki i leczenia choroby AIDS.

6. Staż lekarza, lekarza stomatologa obejmuje również szkolenie w zakresie orzecznictwa lekarskiego dotyczącego orzekania w celu przyznania świadczeń z ubezpieczenia społecznego, zwanego dalej „orzecznictwem lekarskim”, bioetyki i prawa medycznego.

7. Szkolenie, o którym mowa w ust. 6, odbywa się w ramach wykładów, które organizuje okręgowa rada lekarska.

§ 3. 1. Staż lekarza trwa 18 miesięcy.

2. Staż lekarza stomatologa trwa 12 miesięcy.

3. Staż rozpoczyna się corocznie w dniach 1 października albo 1 marca.

4. Czas trwania stażu lekarza, lekarza stomatologa ulega przedłużeniu w razie:

1) nieprzerwanej niezdolności do pracy lekarza, lekarza stomatologa, o której mowa w art. 92 § 1 Kodeksu pracy, przez okres dłuższy niż 14 dni,

- 2) urlopu macierzyńskiego,
- 3) powołania lekarza lub lekarza stomatologa po zakończeniu studiów do odbycia przeszkolenia wojaskowego,
- 4) przebywania lekarza, lekarza stomatologa na urlopie wychowawczym, nie dłużej jednak niż 1 rok,
- 5) przebywania lekarza, lekarza stomatologa na urlopie bezpłatnym, nie dłużej jednak niż 3 miesiące.

5. Przedłużenie czasu trwania stażu następuje na okres realizacji tej części ramowego programu stażu, która nie została zrealizowana w czasie, o którym mowa w ust. 1 i 2.

6. Okres trwania staży cząstkowych, ich miejsce odbywania, szczegółowe rodzaje zajęć teoretycznych i praktycznych oraz okres trwania szkoleń, o których mowa w § 2 ust. 6, zakres i miejsce ich odbywania określają: dla lekarza — ramowy program stażu podyplomowego lekarza, stanowiący załącznik nr 1 do rozporządzenia, a dla lekarza stomatologa — ramowy program stażu podyplomowego lekarza stomatologa, stanowiący załącznik nr 2 do rozporządzenia — zwane dalej „ramowym programem”.

§ 4. 1. Podmiotami uprawnionymi do prowadzenia stażu, w tym staży cząstkowych lub części stażu cząstkowego, są:

- 1) zakład opieki zdrowotnej,
- 2) lekarz stomatolog wykonujący indywidualną praktykę lekarską,
- 3) lekarz, lekarz stomatolog wykonujący indywidualną specjalistyczną praktykę lekarską

— po wpisaniu na listę ustaloną przez marszałka województwa, o której mowa w art. 15 ust. 6 ustawy z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodzie lekarza (Dz. U. z 1997 r. Nr 28, poz. 152 i Nr 88, poz. 554 oraz z 1998 r. Nr 106, poz. 668 i Nr 162 poz. 1115), zwanej dalej „ustawą”,

- 4) zakład opieki zdrowotnej, o którym mowa w art. 15 ust. 7 ustawy

— zwane dalej „uprawnionymi podmiotami”.

2. Zakłady opieki zdrowotnej, o których mowa w ust. 1, powinny spełniać następujące warunki:

- 1) udzielać świadczeń zdrowotnych umożliwiających zrealizowanie co najmniej programu jednego stażu cząstkowego lekarza, lekarza stomatologa lub co najmniej jednej z części programu stażu cząstkowego,
- 2) zatrudniać lekarzy, lekarzy stomatologów posiadających kwalifikacje zawodowe odpowiadające rodzajowi zajęć teoretycznych i praktycznych określonych w ramowym programie,
- 3) posiadać zaplecze diagnostyczno-terapeutyczne umożliwiające realizację ramowego programu,

- 4) zapewniać realizację treści merytorycznych ramowego programu w sposób i w czasie, o których mowa w rozporządzeniu.

3. Zakłady opieki zdrowotnej, o których mowa w ust. 1, będące szpitalami, powinny ponadto:

- 1) pełnić ostre dyżury w oddziałach szpitalnych, w których odbywają się staże cząstkowe,
- 2) zapewniać odpowiednie pomieszczenia do prowadzenia zajęć teoretycznych.

4. Lekarz stomatolog wykonujący indywidualną praktykę lekarską lub lekarz, lekarz stomatolog wykonujący indywidualną specjalistyczną praktykę lekarską, o którym mowa w ust. 1 pkt 2 i 3, powinien spełniać następujące warunki:

- 1) posiadać co najmniej 5-letni staż zawodowy albo specjalizację w odpowiedniej dziedzinie medycyny,
- 2) posiadać pomieszczenia, aparaturę i sprzęt medyczny umożliwiające realizację ramowego programu,
- 3) określone w ust. 2 pkt 1 i 4.

§ 5. 1. Szkolenie, o którym mowa w § 2 ust. 4 — 6, może być prowadzone przez:

- 1) regionalne centrum krwiodawstwa i krwiolecznictwa, spełniające warunek, o którym mowa w § 4 ust. 1 — w zakresie transfuzjologii klinicznej oraz w zakresie profilaktyki zakażeń HIV, diagnostyki i leczenia choroby AIDS,
- 2) oddział Zakładu Ubezpieczeń Społecznych — w zakresie orzecznictwa lekarskiego,
- 3) podmioty, o których mowa w art. 19 ust. 1 ustawy — w zakresie bioetyki i prawa medycznego.

2. Osoba, która przeprowadza szkolenie, o którym mowa w ust. 1, otrzymuje wynagrodzenie ustalone według stawki określonej rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 maja 1994 r. w sprawie wynagradzania nauczycieli akademickich (Dz. U. Nr 68, poz. 297 i Nr 125, poz. 610, z 1995 r. Nr 12, poz. 57, Nr 74, poz. 371 i Nr 122, poz. 558, z 1996 r. Nr 79, poz. 372, z 1997 r. Nr 31, poz. 180, z 1998 r. Nr 45, poz. 271 oraz z 1999 r. Nr 39, poz. 389) za godziny ponadwymiarowe odpowiednio dla osoby posiadającej tytuł naukowy doktora habilitowanego lub dla starszego wykładowcy.

§ 6. 1. Lekarz, lekarz stomatolog odbywa staż na podstawie umowy o pracę zawartej na czas określony, równy czasowi trwania stażu, o którym mowa w § 3 ust. 1 i 2, z zastrzeżeniem ust. 3.

2. Umowa o pracę, o której mowa w ust. 1, może być zawarta wyłącznie z uprawnionym podmiotem, spełniającym następujące warunki:

- 1) w przypadku stażu lekarza — ze szpitalem udzielającym świadczeń zdrowotnych w zakresie umożli-

wiającym realizację ramowego programu stażu lekarza w ramach staży częściowych co najmniej w dziedzinach: chorób wewnętrznych, chirurgii ogólnej i intensywnej terapii,

2) w przypadku stażu lekarza stomatologa — z zakładem opieki zdrowotnej albo lekarzem stomatologiem wykonującym indywidualną praktykę lekarską lub indywidualną specjalistyczną praktykę lekarską, udzielającym świadczeń zdrowotnych w zakresie umożliwiającym realizację ramowego programu stażu częściowego lekarza stomatologa w dziedzinie stomatologii ogólnej co najmniej w zakresie: stomatologii zachowawczej, chirurgii stomatologicznej, stomatologii dziecięcej i protetyki stomatologicznej,

3) mającym zawarte umowy z innymi uprawnionymi podmiotami, w celu umożliwienia zrealizowania przez lekarza lub lekarza stomatologa, w ramach oddelegowania, tej części ramowego programu stażu, której realizacji nie może zapewnić w zakresie udzielanych przez siebie świadczeń zdrowotnych.

3. W przypadkach, o których mowa w § 3 ust. 4, pracodawca zawiera z lekarzem, lekarzem stomatologiem umowę o pracę na czas równy okresowi przedłużenia czasu trwania stażu.

4. W przypadku gdy przedłużenie czasu trwania stażu nastąpiło z innych przyczyn niż wymienione w § 3 ust. 4, ta część ramowego programu stażu, która nie została zrealizowana, może być zrealizowana przez lekarza, lekarza stomatologa w ramach umowy o szkolenie zawartej z uprawnionym podmiotem, o którym mowa w ust. 2.

5. W razie skierowania przez pracodawcę lekarza, lekarza stomatologa do odbycia części stażu poza miejscowością, w której jest zatrudniony, koszty podróży pokrywa pracodawca na zasadach określonych w przepisach w sprawie zasad ustalania wysokości należności przysługujących pracownikom z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju.

§ 7. 1. Okręgowa rada lekarska wskazuje lekarzowi, lekarzowi stomatologowi, któremu przyznała ograniczone prawo wykonywania zawodu, na obszarze swojego działania, uprawniony podmiot, o którym mowa w § 6 ust. 2, uwzględniając w kolejności lekarzy i lekarzy stomatologów, którzy posiadają stałe miejsce zamieszkania na tym obszarze i ukończyli studia z kolejno najwyższą średnią oceną.

2. W razie braku możliwości odbycia stażu przez lekarza, lekarza stomatologa na obszarze działania okręgowej izby lekarskiej, której jest członkiem, okręgowa rada lekarska tej izby w porozumieniu z Naczelną Radą Lekarską wskazuje mu uprawniony podmiot, o którym mowa w § 6 ust. 2, na obszarze działania innej okręgowej izby lekarskiej.

3. Właściwa okręgowa rada lekarska wydaje lekarzowi kartę stażu podyplomowego lekarza, według

wzoru określonego w załączniku nr 3 do rozporządzenia, a lekarzowi stomatologowi kartę stażu podyplomowego lekarza stomatologa, według wzoru określonego w załączniku nr 4 — zwane dalej „kartą stażu”.

§ 8. 1. Uprawniony podmiot, o którym mowa w § 6 ust. 2, po zawarciu umowy z lekarzem, lekarzem stomatologiem, zwanym dalej „stażystą”, w porozumieniu z okręgową radą lekarską wyznacza koordynatora szkolenia lekarzy lub lekarzy stomatologów, zwanego dalej „koordynatorem”.

2. W zakładzie opieki zdrowotnej koordynatora wyznacza kierownik tego zakładu spośród zatrudnionych w tym zakładzie lekarzy lub lekarzy stomatologów posiadających specjalizację.

3. W przypadku gdy umowa ze stażystą jest zawarta z lekarzem stomatologiem prowadzącym indywidualną praktykę lekarską lub indywidualną specjalistyczną praktykę lekarską, funkcję koordynatora pełni ten lekarz.

4. Koordynator nadzoruje odbywanie stażu przez nie mniej niż 5 i nie więcej niż 15 stażystów, z zastrzeżeniem ust. 5.

5. W przypadku gdy liczba stażystów w zakładzie, o którym mowa w ust. 2, jest mniejsza niż 5, kierownik zakładu powierza funkcję koordynatora opiekunowi, o którym mowa w § 9 ust. 1, nadzorującemu staż częściowy stażysty w dziedzinie chorób wewnętrznych albo w zakresie stomatologii zachowawczej.

6. Koordynator planuje i nadzoruje przebieg realizacji stażu oraz decyduje o sprawach związanych ze szkoleniem stażystów.

7. Do obowiązków koordynatora należy w szczególności:

- 1) ustalenie indywidualnego harmonogramu realizacji stażu na podstawie ramowego programu,
- 2) zapoznanie stażystów, przed rozpoczęciem stażu, z ramowym programem i indywidualnym harmonogramem stażu, sposobem jego dokumentowania w karcie stażu oraz z obowiązkami i uprawnieniami stażysty,
- 3) kierowanie stażystów do odbycia stażu częściowego lub części stażu częściowego oraz na szkolenie, o którym mowa w § 2 ust. 4—6,
- 4) dokonywanie okresowych ocen przebiegu stażu z udziałem ordynatorów, kierowników innych zakładów opieki zdrowotnej, opiekunów stażystów,
- 5) wystawianie stażystom opinii zawodowej, po zapoznaniu się ze stanowiskiem ordynatorów, kierowników innych zakładów opieki zdrowotnej i opiekunów, dotyczącej w szczególności uzdolnień i predyspozycji zawodowych, umiejętności manualnych, stosunku do pacjentów i współpracowników, zaangażowania w pracę, zdyscyplinowania, zdolności organizacyjnych i umiejętności pracy w zespole.

8. Koordynator wystawia opinię, o której mowa w ust. 7 pkt 5, oraz zalicza staż po stwierdzeniu jego zrealizowania, dokonując odpowiedniego wpisu w karcie stażu.

9. Koordynator otrzymuje za wykonywanie czynności, o których mowa w ust. 6—8, wynagrodzenie miesięczne na podstawie umowy cywilnoprawnej zawartej z uprawnionym podmiotem, o którym mowa w § 6 ust. 2, w wysokości 5% — w przypadku nadzorowania stażu jednego stażysty, i dodatkowo w wysokości 2% — za nadzorowanie stażu każdego następnego stażysty, przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku za ubiegły rok, ogłaszanego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski” w drodze ogłoszenia w terminie do dnia 15 stycznia każdego roku, z zastrzeżeniem § 10 ust. 5.

§ 9. 1. Stażysta odbywa staż cząstkowy pod kierunkiem opiekuna, który jest lekarzem albo lekarzem stomatologiem, posiadającym specjalizację w dziedzinie medycyny właściwej dla realizacji określonej części ramowego programu, z zastrzeżeniem ust. 4.

2. Opiekuna w oddziale szpitala wyznacza ordynator spośród lekarzy zatrudnionych w tym oddziale.

3. Opiekuna w zakładzie opieki zdrowotnej, innym niż określony w ust. 2, wyznacza kierownik tego zakładu spośród lekarzy, lekarzy stomatologów, którzy spełniają warunek, o którym mowa w ust. 1.

4. Opiekunem w indywidualnej praktyce lekarskiej wykonywanej przez lekarza stomatologa lub w indywidualnej specjalistycznej praktyce lekarskiej wykonywanej przez lekarza, lekarza stomatologa jest lekarz, lekarz stomatolog prowadzący tę praktykę; w przypadku określonym w § 8 ust. 3 lekarz stomatolog pełni równocześnie funkcję koordynatora.

5. Kierownik zakładu opieki zdrowotnej lub ordynator, a koordynator w przypadku, o którym mowa w § 8 ust. 3, na czas nieobecności opiekuna wyznacza innego lekarza, lekarza stomatologa posiadającego równorzędne kwalifikacje — do wykonywania funkcji opiekuna.

6. Opiekun może nadzorować odbywanie stażu przez jednego stażystę, a w oddziale szpitalnym, w uzasadnionych przypadkach, opiekun może nadzorować staż dwóch stażystów.

§ 10. 1. Opiekun jest odpowiedzialny za realizację przez stażystę programu stażu cząstkowego lub części stażu cząstkowego, zgodnie ze wskazaniami aktualnej wiedzy medycznej, przepisami prawa oraz zasadami etyki i deontologii lekarskiej.

2. Do obowiązków opiekuna w szpitalu należy w szczególności:

- 1) zaznajomienie stażysty z organizacją szpitala,
- 2) sprawdzenie, w ciągu pierwszego miesiąca odbywania stażu cząstkowego, umiejętności stażysty

w zakresie postępowania w stanach nagłego zagrożenia zdrowia lub życia,

- 3) prowadzenie wspólnie ze stażystą od 3 do 5 pacjentów, konsultowanie i akceptowanie proponowanych przez stażystę badań diagnostycznych i ich interpretacji, rozpoznania choroby, sposobu leczenia w szpitalu (leków, zabiegów operacyjnych i innych zabiegów lekarskich, pielęgnacji), rehabilitacji oraz leczenia poszpitalnego,
- 4) bezpośredni nadzór nad wykonywaniem przez stażystę zabiegów diagnostycznych i leczniczych, których technikę powinien opanować w stopniu umożliwiającym samodzielne ich wykonywanie,
- 5) wykonywanie wspólnie ze stażystą zabiegów operacyjnych oraz wspólnie ze stażystą stosowanie metod diagnozowania albo leczenia stwarzających podwyższone ryzyko dla pacjenta,
- 6) bezpośredni udział w udzielaniu przez stażystę pomocy lekarskiej w nagłych przypadkach,
- 7) nadzorowanie prowadzenia przez stażystę historii choroby pacjenta i innej obowiązującej dokumentacji medycznej,
- 8) konsultowanie proponowanej przez stażystę epikryzy, w tym również sporządzanej po badaniu pośmiertnym pacjenta,
- 9) zaznajomienie stażysty z przepisami z zakresu orzecznictwa lekarskiego,
- 10) konsultowanie przygotowanych przez stażystę opisów przypadków, prac poglądowych i innych opracowań,
- 11) ustalanie harmonogramu dyżurów stażysty, o których mowa w § 13 ust. 1, i potwierdzenie ich realizacji,
- 12) przeprowadzanie sprawdzianów z wiedzy teoretycznej i nabytych przez stażystę umiejętności praktycznych, określonych programem,
- 13) przekazywanie koordynatorowi stanowiska dotyczącego opinii, o której mowa w § 8 ust. 7 pkt 5.

3. Do obowiązków opiekuna w zakładzie opieki zdrowotnej, innym niż określony w ust. 2, lub opiekuna, o którym mowa w § 9 ust. 4, należy w szczególności:

- 1) zapoznanie stażysty z organizacją pracy w przychodni i w gabinecie lekarskim,
- 2) nadzorowanie wykonywania przez stażystę badania pacjenta, ustalania rozpoznania, wykonywania zabiegów lekarskich, zabiegów stomatologicznych, akceptowanie proponowanych badań diagnostycznych, sposobów leczenia i rehabilitacji,
- 3) ocena zaproponowanych przez stażystę projektów recept, opinii, orzeczeń lekarskich oraz skierowań do lekarzy specjalistów, szpitali i sanatoriów,
- 4) wykonywanie odpowiednio obowiązków określonych w ust. 2 pkt 3—13.

4. Opiekun za wykonywanie czynności, o których mowa w ust. 1—3, otrzymuje wynagrodzenie miesięczne na podstawie umowy cywilnoprawnej zawartej z uprawnionym podmiotem, o którym mowa w § 6 ust. 2, w wysokości 15% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku za ubiegły rok, ogłaszanego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski” w drodze obwieszczenia w terminie do dnia 15 stycznia każdego roku, z zastrzeżeniem ust. 5.

5. Do opiekuna pełniącego funkcję koordynatora w przypadkach, o których mowa w § 8 ust. 5 i § 9 ust. 4, stosuje się § 8 ust. 9.

6. W przypadku, o którym mowa w § 8 ust. 3 i § 9 ust. 4 i 5, umowy cywilnoprawne, o których mowa odpowiednio w ust. 4 i § 8 ust. 9, są zawierane z Ministrem Zdrowia i Opieki Społecznej.

§ 11. 1. Stażysta jest obowiązany:

- 1) prowadzić kartę stażu,
- 2) zapoznać się z przepisami regulującymi odbywanie stażu, jego programem, ze swoimi obowiązkami i uprawnieniami,
- 3) aktywnie uczestniczyć w pracach podmiotów, w których odbywa staż, przestrzegając zasad wykonywania zawodu lekarza określonych w ustawie i Kodeksie Etyki Lekarskiej,
- 4) stosować się do wskazówek i poleceń ordynatora, kierownika przychodni i opiekuna w postępowaniu wobec powierzonych mu pacjentów,
- 5) wykonywać niezwłocznie polecenia opiekuna i innych lekarzy w trakcie nauki wykonywania zabiegów operacyjnych lub stosowania metody diagnostycznej bądź leczniczej stwarzającej podwyższone ryzyko dla pacjenta,
- 6) brać udział w obchodach lekarskich, naradach i konsultacjach, zebraniach naukowo-szkoleniowych,
- 7) uczestniczyć w programowych zajęciach teoretycznych i przygotowywać prace pisemne zlecane przez opiekuna,
- 8) prowadzić na bieżąco i z należytą starannością dokumentację medyczną dotyczącą powierzonych mu pacjentów, a w szczególności konsultować z opiekunem treść informacji, którą zamierza przekazać samemu pacjentowi lub jego rodzinie,
- 9) pełnić dyżury na zasadach określonych w § 13,
- 10) uczestniczyć w obowiązujących wykładach lub innych formach szkolenia wskazanych przez opiekuna bądź koordynatora,
- 11) poddawać się sprawdzianom i kolokwiom.

2. Stażysta ma obowiązek udzielania pomocy lekarskiej, w granicach posiadanej wiedzy i umiejętności

nabytych w trakcie odbywania stażu, w każdym przypadku, gdy zwłoka w jej udzieleniu mogłaby spowodować niebezpieczeństwo utraty życia, ciężkiego uszkodzenia ciała lub ciężkiego rozstroju zdrowia, oraz w innych przypadkach niecierpiących zwłoki.

3. W przypadkach określonych w ust. 2 stażysta udziela pomocy lekarskiej do czasu przybycia pogotowia ratunkowego lub objęcia pacjenta pomocą lekarską przez innego lekarza, lekarza stomatologa uprawnionego do samodzielnego wykonywania zawodu.

§ 12. 1. Stażysta jest uprawniony do wykonywania zawodu wyłącznie w miejscu odbywania stażu, z zastrzeżeniem § 11 ust. 2 i 3, z wyjątkiem prowadzenia prac badawczych w dziedzinie nauk medycznych pod kierunkiem lekarza, lekarza stomatologa posiadającego prawo wykonywania zawodu, w zakresie i na zasadach określonych rozporządzeniem.

2. Stażysta jest uprawniony w szczególności do:

- 1) przedmiotowego i podmiotowego badania pacjenta oraz udzielania porad lekarskich, po konsultacji z opiekunem i uwzględnieniu jego wskazówek lub poleceń,
- 2) wydawania, po konsultacji z opiekunem, zleceń lekarskich,
- 3) wydawania, po konsultacji z opiekunem, skierowań na badanie laboratoryjne oraz na inne badania diagnostyczne, z wyjątkiem badań wymagających metody diagnostycznej stwarzającej podwyższone ryzyko dla pacjenta,
- 4) samodzielnego stosowania, na zlecenie opiekuna, metod diagnostycznych i leczniczych, których praktyczna umiejętność wykonywania została potwierdzona w karcie stażu,
- 5) wykonywania wspólnie z opiekunem zabiegów operacyjnych oraz wspólnie z opiekunem stosowania metod leczniczych i diagnostycznych objętych programem stażu,
- 6) prowadzenia, pod nadzorem opiekuna, historii choroby i innej dokumentacji medycznej,
- 7) udzielania informacji o stanie zdrowia pacjenta, z uwzględnieniem zasady określonej w § 11 ust. 1 pkt 8,
- 8) zlecania czynności pielęgnacyjnych,
- 9) w stanach nagłych do doraźnego podania lub zlecenia podania pacjentowi leków, a jeżeli są to leki silnie lub bardzo silnie działające — po zasięgnięciu w miarę możliwości opinii innego lekarza, lekarza stomatologa.

3. Stażysta nie jest uprawniony do wystawiania recept oraz wydawania opinii i orzeczeń lekarskich.

§ 13. 1. Stażysta pełni dyżury płatne w ramach wynagrodzenia, zgodnie z ramowym programem i indywidualnym harmonogramem ustalonym przez opiekuna.

2. Stażysta pełni dyżur jako dodatkowy członek zespołu dyżurnego — na oddziałach w specjalnościach zachowawczych, zabiegowych, izbie przyjęć lub jako dodatkowy członek zespołu reanimacyjnego (zespołu „R”) w pogotowiu ratunkowym.

3. Stażysta pełni dyżur pod nadzorem lekarza lub lekarzy pełniących dyżur, uprawnionych do samodzielnego wykonywania zawodu.

4. Do lekarza pełniącego nadzór nad stażystą, nie będącego opiekunem, w trakcie dyżuru stosuje się odpowiednio § 10 ust. 2 pkt 3—7.

5. Stażysta będący lekarzem zobowiązany jest do pełnienia dyżurów w następującym wymiarze:

1) czterech dyżurów w miesiącu:

- a) w oddziale, w którym odbywa staż częstkowy,
- b) w izbie przyjęć, w okresie realizacji stażu częstkowego w dziedzinie medycyny rodzinnej,

2) sześciu dyżurów (trzech dyżurów w oddziale intensywnej terapii i trzech dyżurów w pogotowiu ratunkowym) w okresie, w którym odbywa staż częstkowy w dziedzinie intensywnej terapii i medycyny ratunkowej.

6. Stażysta, będący lekarzem stomatologiem, zobowiązany jest do pełnienia dyżurów, o których mowa w ust. 5 pkt 2.

§ 14. 1. Staż częstkowy powinien być zakończony złożeniem kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej i umiejętności określonych odpowiednio ramowym programem tego stażu, w terminie przewidzianym w indywidualnym harmonogramie realizacji stażu.

2. W przypadku stażysty będącego stomatologiem złożenie kolokwium, o którym mowa w ust. 1, z zakresu stażu częstkowego w dziedzinie stomatologii ogólnej powinno być poprzedzone złożeniem sprawdzianów z zakresu stomatologii zachowawczej, stomatologii dziecięcej, periodontologii, ortodontji, chirurgii stomatologicznej i protetyki stomatologicznej.

3. Kolokwium przeprowadza ordynator oddziału szpitala lub kierownik będący lekarzem, lekarzem stomatologiem innego zakładu opieki zdrowotnej prowadzącego staż częstkowy, a w przypadku lekarza, który odbywa staż częstkowy w ramach indywidualnej praktyki lekarskiej lub indywidualnej specjalistycznej praktyki lekarskiej, lekarz, lekarz stomatolog wyznaczony przez okręgową radę lekarską, z udziałem opiekuna stażysty.

4. Pozytywny wynik kolokwium jest podstawą zaliczenia stażu częstkowego i dokonania odpowiedniego wpisu w karcie stażu.

5. W razie negatywnego wyniku kolokwium ordynator lub lekarz, lekarz stomatolog, o którym mowa w ust. 3, wskazuje rodzaj umiejętności, których stażysta nie opanował w sposób zadowalający, i wyznacza termin kolokwium uzupełniającego.

6. W razie uzyskania przez stażystę dwukrotnie negatywnego wyniku kolokwium uzupełniającego opiekun informuje o tym koordynatora, który kieruje stażystą do odbycia dodatkowego przeszkolenia, a po jego zakończeniu wyznacza nowy termin kolokwium i odnotowuje ten fakt w karcie stażu.

7. Przeszkolenie, o którym mowa w ust. 6, stażysta odbywa niezależnie od realizacji ramowego programu.

§ 15. 1. Staż obejmujący szkolenie w zakresie transfuzjologii klinicznej oraz profilaktyki zakażeń HIV, diagnostyki i leczenia choroby AIDS, orzecznictwa lekarskiego, bioetyki i prawa medycznego powinien być zakończony złożeniem sprawdzianu w terminie określonym indywidualnym harmonogramem stażu.

2. Sprawdźian przeprowadzają w zakresie:

- 1) transfuzjologii klinicznej oraz profilaktyki zakażeń HIV, diagnostyki i leczenia choroby AIDS — lekarz wyznaczony przez kierownika regionalnego centrum krwiodawstwa i krwiolecznictwa,
- 2) orzecznictwa lekarskiego — główny lekarz orzecznik oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych,
- 3) bioetyki i prawa medycznego — osoby wyznaczone przez okręgową radę lekarską.

3. W przypadku uzyskania przez stażystę dwukrotnie negatywnego wyniku sprawdzianu wymienionego w ust. 2 pkt 1, 2 lub 3, koordynator, na wniosek stażysty, wyznacza ponownie termin kolejnego sprawdzianu z danego zakresu i odnotowuje ten fakt w karcie stażu. Sprawdźian ten odbywa się na koszt stażysty.

§ 16. Stażysta uzyskuje zaliczenie stażu po zrealizowaniu ramowego programu oraz po złożeniu kolokwium i sprawdzianów, o których mowa w § 14 i 15.

§ 17. 1. Uznania stażu podyplomowego odbytego za granicą lub stażu, o którym mowa w art. 15 ust. 8 ustawy, za równoważny w całości lub w części ze stażem obowiązującym w Rzeczypospolitej Polskiej dokonuje Minister Zdrowia i Opieki Społecznej na wniosek lekarza, lekarza stomatologa, na podstawie opinii powołanego przez siebie zespołu ekspertów.

2. W skład zespołu ekspertów, o którym mowa w ust. 1, wchodzi lekarze posiadający tytuł specjalisty w dziedzinach medycyny objętych ramowym programem, będący przedstawicielami w szczególności:

- 1) Centrum Medycznego Kształcenia Podyplomowego, zwanego dalej „Centrum”,
- 2) konsultanta krajowego w odpowiedniej dziedzinie medycyny,
- 3) rektorów wyższych uczelni medycznych lub wyższych uczelni z wydziałem medycznym,
- 4) Naczelnej Rady Lekarskiej.

3. Obsługę organizacyjno-techniczną związaną z działalnością zespołu ekspertów zapewnia Centrum.

4. Z wnioskiem do Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej o uznanie stażu podyplomowego odbytego za granicą lub stażu, o którym mowa w art. 15 ust. 8 ustawy, za równoważny w całości lub w części ze stażem obowiązującym w Rzeczypospolitej Polskiej może wystąpić lekarz bądź lekarz stomatolog posiadający ograniczone prawo wykonywania zawodu lekarza lub ograniczone prawo wykonywania zawodu lekarza stomatologa na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej.

5. Lekarz, lekarz stomatolog, o którym mowa w ust. 1, jest obowiązany przedstawić kserokopię dokumentu „Ograniczone prawo wykonywania zawodu lekarza” lub „Ograniczone prawo wykonywania zawodu lekarza stomatologa” oraz potwierdzone przez właściwe organy kraju, w którym odbył staż podyplomowy lub wykonywał zawód, dokumenty obejmujące dane i informacje dotyczące:

- 1) trybu odbywania stażu podyplomowego,
- 2) przyznania prawa wykonywania zawodu w celu odbycia stażu podyplomowego,
- 3) potwierdzenia uprawnienia do wykonywania zawodu lekarza lub lekarza stomatologa w krajach, w których dotychczas wykonywał zawód,
- 4) programu i czasu realizacji stażu podyplomowego i miejsc jego odbywania,
- 5) organów lub instytucji, które dokonały końcowego zaliczenia stażu podyplomowego,
- 6) potwierdzenia dotychczasowego przebiegu pracy zawodowej, zawierającego informacje o rodzaju i zakresie udzielanych świadczeń zdrowotnych,
- 7) dyplomów bądź zaświadczeń o uzyskanych kwalifikacjach zawodowych,
- 8) opinii zawodowej wystawionej przez uprawnioną osobę z ostatniego miejsca pracy.

6. Uznanie stażu podyplomowego odbytego za granicą lub stażu, o którym mowa w art. 15 ust. 8 ustawy, za równoważny w całości lub w części ze stażem obowiązującym w Rzeczypospolitej Polskiej może nastąpić po stwierdzeniu, że czas trwania stażu podyplomowego nie był krótszy niż określony w § 3 ust. 1 i 2 oraz że program odbytego stażu podyplomowego lub jego części był zgodny w istotnych elementach formalnych i merytorycznych z ramowym programem, bądź po stwierdzeniu że dotychczasowe wykonywanie zawodu za granicą odbywało się w okresie i na zasadach, które mogą być uznane za równoważne w całości lub w części z odbyciem stażu lekarza lub lekarza stomatologa, określonego rozporządzeniem.

7. Lekarz lub lekarz stomatolog, któremu Minister Zdrowia i Opieki Społecznej uznał staż podyplomowy odbyty za granicą lub staż, o którym mowa w art. 15 ust. 8 ustawy, za równoważny w części ze stażem obowiązującym w Rzeczypospolitej Polskiej, powinien zrealizować ramowy program w części nie uznanej na zasadach określonych w rozporządzeniu.

§ 18. 1. Państwowy egzamin kończący staż lekarza lub lekarza stomatologa, zwany dalej „egzaminem”, jest składany w formie pisemnego testu jednolitego w całym kraju, ustalanego na każdą sesję egzaminacyjną odrębnie dla lekarzy i lekarzy stomatologów.

2. Test zawiera pytania z zakresu problematyki objętej ramowym programem, ze szczególnym uwzględnieniem procedur diagnostycznych i leczniczych, których umiejętność wykonywania lekarz lub lekarz stomatolog powinien nabyć w trakcie odbywania stażu.

3. Test powinien być opracowany w sposób dotyczący informacji niejawnych, o których mowa w art. 23 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 22 stycznia 1999 r. o ochronie informacji niejawnych (Dz. U. Nr 11, poz. 95).

4. Egzamin, o którym mowa w ust. 1, organizuje we współpracy z Centrum i właściwym wojewodą Krajowa Rada Egzaminów Lekarskich, zwana dalej „Krajową Radą”.

5. Egzamin odbywa się jednocześnie w całym kraju dwa razy do roku w terminie i miejscach ustalonych przez Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej na wniosek Krajowej Rady.

§ 19. 1. Egzamin składa się przed komisją egzaminacyjną właściwą dla obszaru działania okręgowej izby lekarskiej, której lekarz, lekarz stomatolog jest członkiem, każdorazowo powoływaną przez Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej spośród osób wskazanych przez Krajową Radę.

2. W skład komisji egzaminacyjnej, o której mowa w ust. 1, wchodzi jako przewodniczący — przedstawiciel Krajowej Rady oraz jako członkowie — przedstawiciele: Centrum, rektora właściwej wyższej uczelni medycznej lub wyższej uczelni z wydziałem medycznym, właściwego wojewody i okręgowej rady lekarskiej, w liczbie ustalonej przez Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej.

3. Do zadań komisji egzaminacyjnej należy:

- 1) dopuszczenie do egzaminu i ustalenie listy zdających w danej sesji egzaminacyjnej,
- 2) zawiadomienie zdającego o terminie i miejscu sesji egzaminacyjnej, nie później niż 30 dni przed terminem egzaminu,
- 3) sprawdzenie tożsamości zdającego oraz przeprowadzenie i nadzorowanie przebiegu egzaminu,
- 4) przyjęcie kart testowych od Krajowej Rady oraz ich zwrot wraz z kartami odpowiedzi po przeprowadzeniu egzaminu, z zachowaniem zasad dotyczących informacji niejawnych, o których mowa w § 18 ust. 3,
- 5) przekazanie Krajowej Radzie dokumentacji związanej z przeprowadzeniem egzaminu państwowego.

§ 20. 1. Lekarz, lekarz stomatolog ubiegający się o dopuszczenie do egzaminu składa właściwej okręgowej radzie lekarskiej:

- 1) wniosek o dopuszczenie do egzaminu,
- 2) kserokopię „Ograniczonego prawa wykonywania zawodu lekarza” bądź „Ograniczonego prawa wykonywania zawodu lekarza stomatologa”,
- 3) kartę stażu z wymaganymi zaliczeniami lub zaświadczenie o uznaniu równoważności stażu podyplomowego odbytego za granicą albo stażu, o którym mowa w art. 15 ust. 8 ustawy, ze stażem obowiązującym w Rzeczypospolitej Polskiej,
- 4) zaświadczenie o złożeniu sprawdzianu w przypadku, o którym mowa w ust. 2.

2. Lekarz lub lekarz stomatolog, któremu Minister Zdrowia i Opieki Społecznej uznał staż podyplomowy odbyty za granicą lub staż, o którym mowa w § 15 ust. 8 ustawy, za równoważny w całości ze stażem obowiązującym w Rzeczypospolitej Polskiej, składa wniosek o dopuszczenie do egzaminu, po uprzednim złożeniu w Naczelnej Izbie Lekarskiej sprawdzianu z zakresu orzecznictwa lekarskiego, transfuzjologii, profilaktyki zakażeń HIV, diagnostyki i leczenia choroby AIDS, bioetyki i prawa medycznego określonego ramowym programem.

§ 21. 1. Krajowa Komisja dokonuje oceny testu i ustala wyniki egzaminu.

2. O wynikach egzaminu Krajowa Rada zawiadamia Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej oraz właściwą komisję egzaminacyjną.

3. Przewodniczący komisji egzaminacyjnej zawiadamia lekarza, lekarza stomatologa o wynikach egzaminu oraz przekazuje odpis listy osób, które złożyły egzamin z wynikiem pozytywnym, do właściwej okręgowej rady lekarskiej.

§ 22. 1. Lekarz, lekarz stomatolog, który złożył egzamin z wynikiem pozytywnym, otrzymuje świadectwo złożenia państwowego egzaminu kończącego staż podyplomowy lekarza według wzoru określonego w załączniku nr 5 do rozporządzenia albo świadectwo złożenia państwowego egzaminu kończącego staż podyplomowy lekarza stomatologa według wzoru określonego w załączniku nr 6 do rozporządzenia.

2. Świadectwo, o którym mowa w ust. 1, Krajowa Rada przekazuje lekarzowi, lekarzowi stomatologowi oraz właściwej okręgowej radzie lekarskiej w terminie 14 dni od daty złożenia egzaminu.

§ 23. 1. Lekarz, lekarz stomatolog, który nie złożył egzaminu, może do niego przystąpić ponownie w kolejnym terminie.

2. Lekarz, lekarz stomatolog, który nie złożył egzaminu w terminie 5 lat od daty rozpoczęcia stażu, może do niego przystąpić po ponownym odbyciu stażu, w ramach umowy o szkolenie, zawartej z uprawnionym podmiotem, o którym mowa w § 6 ust. 2.

§ 24. 1. Wojewódzki ośrodek metodyczno organizacyjny, zwany dalej „wojewódzkim ośrodkiem”,

uwzględniając zasady i tryb odbywania stażu, a także przewidywaną liczbę absolwentów studiów lekarskich i lekarsko-stomatologicznych, posiadających obywatelstwo polskie oraz mających stałe miejsce zamieszkania na obszarze województwa, określa corocznie, w porozumieniu z właściwą okręgową radą lekarską, liczbę miejsc dla stażystów w poszczególnych uprawnionych podmiotach, o których mowa w § 6 ust. 2, oraz ustala ogólną liczbę lekarzy i lekarzy stomatologów, którzy mogą w następnym roku kalendarzowym odbywać staż na obszarze danego województwa, z wyjątkiem lekarzy, lekarzy stomatologów powołanych do zawodowej służby wojskowej i zobowiązanych do odbycia stażu.

2. Informacje, o których mowa w ust. 1, wojewódzki ośrodek przekazuje corocznie Ministrowi Zdrowia i Opieki Społecznej oraz Naczelnej Radzie Lekarskiej w terminie do dnia 31 marca.

§ 25. 1. Środki finansowe, o których mowa w art. 15 ust. 4 ustawy, zapewniające odbywanie stażu na podstawie umów o pracę przez lekarzy i lekarzy stomatologów, Minister Zdrowia i Opieki Społecznej przekazuje odpowiednio właściwemu uprawnionemu podmiotowi, o którym mowa w § 6 ust. 2, oraz właściwej okręgowej radzie lekarskiej po uzyskaniu corocznie, w terminie do dnia 31 stycznia i 31 sierpnia, od wojewódzkich ośrodków i okręgowych rad lekarskich, z zastrzeżeniem § 26 ust. 3, następujących informacji:

- 1) liczby planowanych umów o pracę z lekarzami, lekarzami stomatologami oraz liczby lekarzy, lekarzy stomatologów powołanych do zawodowej służby wojskowej i zobowiązanych do odbycia stażu,
- 2) liczby planowanych umów z koordynatorami i opiekunami, o których mowa w § 8 i 10.
- 3) planowanych środków finansowych niezbędnych do prowadzenia szkolenia, o którym mowa w § 2 ust. 4—6,
- 4) środków finansowych niezbędnych do zapewnienia czynności administracyjnych przez okręgowe rady lekarskie, związanych z prowadzeniem stażu.

2. Środki finansowe przekazywane uprawnionym podmiotom, o których mowa w § 6 ust. 2, powinny uwzględniać wynagrodzenie stażysty w wysokości co najmniej 70% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku za ubiegły rok, ogłaszanego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski” w drodze obwieszczenia w terminie do dnia 15 stycznia każdego roku, a w odniesieniu do stażystów powołanych do zawodowej służby wojskowej — przepisy o zawodowej służbie wojskowej i uposażeniu żołnierzy.

3. Środki finansowe, o których mowa w ust. 1, obejmują również koszt przygotowania i przeprowadzenia egzaminu, a także uczestnictwo w komisji egzaminacyjnej.

4. Środki finansowe, o których mowa w ust. 1, w przypadku ich niewykorzystania powinny być nie-

zwłocznie zwrócone Ministrowi Zdrowia i Opieki Społecznej.

§ 26. 1. Do lekarza, lekarza stomatologa powołanego do zawodowej służby wojskowej i zobowiązanego do odbycia stażu nie stosuje się przepisów § 3 ust. 4, § 6 i § 7 ust. 2.

2. Lekarz, lekarz stomatolog, o którym mowa w ust. 1, odbywa staż na stanowisku lekarza stażysty lub lekarza stomatologa stażysty, na które zostaje wyznaczony przez właściwy organ wojskowy w porozumieniu z Wojskową Radą Lekarską.

3. Informację o ogólnej liczbie lekarzy, lekarzy stomatologów, o których mowa w ust. 1, mających odbyć staż w następnym roku kalendarzowym, oraz informacje wymienione w § 25 ust. 1 Minister Zdrowia i Opieki Społecznej uzyskuje od Ministra Obrony Narodowej.

4. Przepisy rozporządzenia dotyczące okręgowej rady lekarskiej stosuje się odpowiednio do Wojskowej Rady Lekarskiej.

§ 27. 1. Cudzoziemiec może odbywać staż na zasadach określonych rozporządzeniem, w szpitalu klinicznym lub w instytucie stomatologii wyższej uczelni medycznej, po uzyskaniu zgody Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej, na zasadach określonych w przepisach o podejmowaniu i odbywaniu studiów, uczestniczeniu w badaniach naukowych i szkoleniach przez osoby nie będące obywatelami polskimi.

2. Cudzoziemiec, który uzyskał zezwolenie na osiedlenie się na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej, może odbywać staż na zasadach obowiązujących obywateli polskich w ramach środków finansowych innych niż określone w art. 15 ust. 4 ustawy lub w ramach umowy o szkolenie zawartej między uprawnionym podmiotem, o którym mowa w § 6 ust. 2, a lekarzem cudzoziemcem.

§ 28. Do lekarza lub lekarza stomatologa, który wystąpił z wnioskiem o uznanie stażu podyplomowego odbytego za granicą lub stażu, o którym mowa w art. 15 ust. 8 ustawy, za równoważny w całości ze stażem obowiązującym w Rzeczypospolitej Polskiej i złożył sprawdzian, o którym mowa w § 20 ust. 2, przed dniem 1 października 1999 r. — stosuje się dotychczasowe zasady.

§ 29. Lekarz, który rozpoczął staż podyplomowy lub lekarz stomatolog, który rozpoczął praktykę przygotowawczą lekarsko-dentystyczną, przed dniem wejścia w życie rozporządzenia, odbywa odpowiednio staż lub praktykę lekarsko-dentystyczną na dotychczasowych zasadach.

§ 30. W roku 1999 informacje, o których mowa w § 24 ust. 1, § 25 ust. 1 i § 26 ust. 3, przekazuje się w terminie do dnia 31 sierpnia.

§ 31. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 7 dni od dnia ogłoszenia.

Minister Zdrowia i Opieki Społecznej: *F. Cegielska*

Załączniki do rozporządzenia Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 24 maja 1999 r. (poz. 571)

Załącznik nr 1

RAMOWY PROGRAM STAŻU PODYPLOMOWEGO LEKARZA

Miejsce odbywania stażu:

- szpitale,
- inne zakłady opieki zdrowotnej,
- indywidualne specjalistyczne praktyki lekarskie,
- regionalne centrum krwiodawstwa i krwiolecznictwa,
- oddział Zakładu Ubezpieczeń Społecznych,
- wskazane przez okręgową radę lekarską.

Cel:

pogłębienie wiedzy teoretycznej oraz poznanie, utrwalenie i przyswojenie praktycznych umiejętności z zakresu zapobiegania, rozpoznawania, leczenia i rehabilitacji najczęściej występujących chorób, postępowania w stanach nagłego zagrożenia zdrowia lub życia, a także przyswojenie wiedzy z zakresu transfuzjologii, bioetyki, prawa medycznego i orzecznictwa lekarskiego, jako przygotowanie lekarza do samodzielnego wykonywania zawodu.

STAŻ CZĄSTKOWY W DZIEDZINIE CHOROÓB WEWNĘTRZNYCH

I. Program stażu cząstkowego z zakresu chorób wewnętrznych

— regionalne centrum krwiodawstwa i krwiolecznictwa — 7 dni.

Czas trwania stażu: 14 tygodni.

Cel stażu:

Miejsce odbywania stażu:

- oddział szpitalny chorób wewnętrznych oraz konsultacyjna poradnia przyszpitalna — 13 tygodni,

pogłębienie wiedzy teoretycznej oraz poznanie, utrwalenie i przyswojenie praktycznych umiejętności w zakresie rozpoznawania i leczenia, a także zapobiegania i rehabilitacji najczęściej występujących bądź stano-